

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Aanpassing Vervoerplannen 2023 U-OV en Syntus Utrecht	TELEFOONNUMMER	+31623071707
DATUM	06-12-2022	E-MAILADRES	david.eerdmans@provincie- utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	8257540F	DOMEIN/OPGAVE	MOB
VAN	David Eerdmans	TEAM	EOV
NUMMER PS	PS2022MM	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk
BIJLAGEN	Geen		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

De Utrechtse vervoerders U-OV en Syntus Utrecht hebben aangegeven het Vervoerplan 2023 niet geheel uit te kunnen voeren als gevolg van de voortdurende personeelstekorten, en hebben daarom verzocht een aangepast Vervoerplan 2023 vast te stellen. Wij hebben besloten tot het vaststellen van het aangepaste Vervoerplan Syntus Utrecht 2023 en het gedeeltelijk vaststellen van het aangepaste Vervoerplan U-OV 2023.

Inleiding:

Op 13 september 2022 hebben wij het Vervoerplan 2023 van zowel U-OV (Qbuzz) als Syntus Utrecht (Keolis) conform de jaarlijkse procedure vastgesteld. Vanwege de nog steeds voortdurende onzekerheden rondom corona, maar ook personeelstekorten, is in deze vervoerplannen een procedure opgenomen om de vervoerplannen tussentijds te kunnen af- en opschalen, binnen bandbreedtes van frequenties die in de vervoerplannen zijn beschreven. Die bandbreedtes zijn normaliter één stapje hoger of lager dan de normale frequentie van een lijn. Dus als een lijn conform Vervoerplan 2023 in een bepaald tijdvak normaal 4x per uur rijdt, kan afgeschaald worden naar 2x per uur of opgeschaald naar 6x per uur. Er kan binnen de bandbreedtes nooit afgeschaald worden naar 0x per uur. Over een dergelijke op- en afschaling kan door de gedeputeerde Mobiliteit in mandaat worden besloten.

Op dit moment rijden de vervoerders vanwege het personeelstekort niet het volledige Vervoerplan 2022, maar circa 95% daarvan. De vervoerders hebben begin november de provincie geïnformeerd dat zij ook het Vervoerplan 2023 niet gelijk vanaf de start op 11 december 2022 volledig kunnen uitvoeren vanwege de voortdurende personeelsproblematiek. Oorzaken zijn o.a. het blijvend hoge ziekteverzuim en de langere tijd dan verwacht voordat ingestroomd nieuw personeel als chauffeur daadwerkelijk de straat op kan (doorlooptijd is vaak 3 maanden of langer). Zij hebben daarom allebei een verzoek ingediend tot aanpassing van het Vervoerplan.

Syntus Utrecht wil daarbij het vervoeraanbod grosso modo handhaven op het huidige niveau (circa 96% van het Vervoerplan), terwijl U-OV aangeeft genoodzaakt te zijn verder af te schalen tot circa 90% van het Vervoerplan. Omdat een aantal voorstellen van U-OV voor aanpassing van de Vervoerplannen buiten de vooraf vastgestelde

bandbreedtes vallen, kon vaststelling hiervan niet in mandaat door de gedeputeerde Mobiliteit worden gegeven, maar was een nieuw GS-besluit nodig. Het door U-OV gevraagde percentage vonden wij te fors en niet acceptabel en is onderwerp van gesprek geweest. Uiteindelijk heeft GS ingestemd met een tijdelijke afschaling van circa 6,5%.

Met ons op 6 december genomen besluit hebben wij de door Syntus Utrecht gewenste aanpassingen aan het Vervoerplan vastgesteld. Dit om te voorkomen dat er veel ritten onverhoopt ongepland kunnen gaan uitvallen. Omdat U-OV heeft aangegeven genoodzaakt te zijn verder af te schalen, en daarmee verdergaande voorstellen deed, hebben wij de door U-OV gewenste aanpassingen gedeeltelijk vastgesteld, en gedeeltelijk afgewezen, zoals hieronder toegelicht.

Toelichting:

Vooraf afschalen beter dan ongecontroleerde rituitval

Wij hebben besloten tot (gehele, respectievelijk gedeeltelijke) vaststelling van de wijzigingen in de Vervoerplannen van Syntus Utrecht en U-OV voor 2023, omdat het beter is vervoer aan de voorkant, en dus gereguleerd, af te schalen, dan dat er veel ritten ongepland uitvallen, met alle onzekerheden en hinder die dat voor de reiziger met zich meebrengt. Het afwijzen van de voorstellen, en daarmee vasthouden aan het vastgestelde Vervoerplan 2023, levert weliswaar in theorie een betere dienstregeling op voor de reiziger, maar zal in de praktijk leiden tot rituitval die in het slechtste geval kan oplopen tot 10%. Daarmee is geen sprake meer van betrouwbaar vervoer voor de reizigers. Deze problematiek speelt overigens bij alle regionaal OV in het land en ook bij het spoor.

Het is niet de bedoeling dat deze afschaling voor heel 2023 geldt. Als er tussentijds meer ruimte is in de personeelsproblematiek, verwachten wij dat de vervoerders weer zullen opschalen. Wij hebben daarom deze wijziging vastgesteld tot en met uiterlijk 8 juli 2023 (begin zomervakantie). Daarna wordt het eerder vastgestelde Vervoerplan 2023 weer van kracht, tenzij wij hierover een nieuw besluit nemen. Als er eerder dan deze datum een opschaling mogelijk is, kunnen wij hierover ook eerder een besluit nemen.

Bij het beoordelen van de voorgestelde wijzigingen zijn een aantal uitgangspunten gehanteerd:

- Het hele netwerk moet bediend blijven (dus overal waar nu een bus komt, moet een bus blijven rijden);
- Bussen met een toch al lage frequentie (2x per uur of minder) worden niet verder afgeschaald;
- Zo min mogelijk reizigers worden getroffen;
- Het moet qua capaciteit mogelijk zijn, d.w.z. dat er geen reizigers door te volle bussen bij haltes achterblijven.

Druk op vervoerders houden om OV weer op te schalen

Uiteraard houden wij vanuit onze opdrachtgeversrol maximale druk op de vervoerders om alles te doen om het personeelstekort op te lossen, en het OV zo snel mogelijk weer op te schalen naar het eerder vastgestelde Vervoerplan 2023. Zowel ambtelijk als bestuurlijk spreken wij regelmatig met de vervoerders, en vragen (en krijgen) daarbij inzicht in de acties die zij ondernemen om personeel te werven.

Anders dan in 2022 hebben de wijzigingen ook financiële consequenties. Door de door het Rijk opgelegde afspraken rondom de Rijkssteun (BVOV) en de afspraken rondom nulrendement voor de vervoerders in 2022 konden wij geen consequenties verbinden aan afschalingen of rituitval.

Dat is anders vanaf 1 januari 2023. Ritten die (gepland of ongepland) niet rijden, worden dan niet meer vergoed door de provincie. Daar bovenop hebben wij in beide concessies de mogelijkheid om boetes op te leggen voor ritten die niet rijden. Wij zijn ook voornemens dit instrument te gebruiken, waarmee wij invulling geven aan de motie die uw Staten op 9 november 2022 hebben aangenomen. Dit is ook medegedeeld door de gedeputeerde Mobiliteit aan de directies van de beide vervoerbedrijven, in gesprekken eind november, die naar aanleiding van deze motie gevoerd zijn. Het opleggen van boetes wordt conform de concessiebepalingen altijd vooraf gegaan door een aankondiging daarvan en het bieden van een verbetermogelijkheid, voordat daadwerkelijk wordt overgegaan op het opleggen van sancties. Of sancties uiteindelijk worden opgelegd zal afhangen van de ontwikkeling van de rituitval

en de resultaten die wij zien bij de vervoerders in het werven van personeel. Wij zullen u over de voortgang informeren in het eerste kwartaal van 2023.

De vervoerders hebben advies over de afschalingen gevraagd aan het ROCOV. Het ROCOV geeft aan begrip te hebben voor de situatie van de vervoerders, maar vanuit het perspectief van de reiziger negatief adviseert over de afschalingen.

Inhoud van de wijzigingen: Syntus Utrecht

Keolis (Syntus Utrecht) heeft een reeks voorstellen gedaan tot aanpassing van het Vervoerplan 2023, waarmee het vervoeraanbod neerkomt op ongeveer 96% van het eerder vastgestelde Vervoerplan 2023. Deze voorstellen passen geheel binnen de vooraf vastgestelde bandbreedtes waarbinnen af- en opgeschaald kan worden.

Grosso modo gaat Keolis iets meer vervoer rijden dan er in de huidige (afgeschaalde) dienstregeling 2022 rijdt (circa 96% van het vastgestelde Vervoerplan 2023, tegenover circa 95% nu). Dat wil niet zeggen dat de afschaling in 2023 ook vrijwel hetzelfde is als de huidige afschaling in 2022. Op basis van de aantallen reizigers wordt op enkele plekken verder afgeschaald, terwijl op andere plekken, waar de bussen erg vol zijn en behoefte is aan extra capaciteit, juist wordt opgeschaald ten opzichte van de huidige afgeschaalde dienstregeling.

Verder afgeschaald wordt op de volgende plekken:

- Lijn 2 (Amersfoort CS-Nieuwland): het moment op zaterdagochtend waarop de frequentie van 2x naar 4x per uur gaat, wordt twee uur later.
- Lijn 5 (Amersfoort CS-Schothorst-Vathorst): op weekdays in de spitsen tussen CS en Schothorst voorlopig van 4x/uur naar 2x per uur.
- Lijn 6 (Amersfoort CS-Liendert-Rustenburg): op zaterdag voorlopig van 4x/uur naar 2x per uur in de middag.
- Lijn 7 (Amersfoort CS-Vathorst via Zielhorst): op weekdays in de spitsen tussen CS en Schothorst voorlopig van 4x/uur naar 2x/uur.
- Lijn 17 (Amersfoort CS-Leusden): op weekdays in spitsen voorlopig van 6x/uur naar 4x/uur.
- Lijn 107 (Utrecht-Gouda): Op zaterdag halfdagdienst van 9.30 tot 18.00.

Uitgebreid wordt er op de volgende plekken ten opzichte van de huidige afschalingen:

- Lijn 195 gaat op zaterdag en zondag 1x/uur rijden. In de huidige dienstregeling wordt dan niet gereden.
- Lijn 17 (Amersfoort – Leusden): Op zaterdag hele dag frequentieverhoging van 3x/uur naar 4x/uur.
- Lijn 70 (Amersfoort CS-Hilversum): Op weekdays van 2x/uur naar 4x/uur in daluren en avond van 1x/uur naar 2x/uur.
- Lijn 76 (Amersfoort – Spakenburg): Op weekdays in daluren en middagspits van 2x/uur naar 4x/uur.
- Lijn 102 (Utrecht – Woerden): Op weekdays avond van 1x/uur naar 2x/uur.
- Lijn 202 (Amersfoort Nieuwland – USP – Vianen): Wordt uitgebreid met extra spitsritten tussen Amersfoort CS-USP-Vianen.

Niet vermelde afschalingen blijven gelijk in 2023 t.o.v. de huidige afschalingen in 2022.

Inhoud van de wijzigingen: U-OV

Qbuzz (U-OV) rijdt momenteel ongeveer 95% van dienstregeling 2022. Qbuzz heeft met de voorstellen aangegeven in dienstregeling 2023 genoodzaakt te zijn verder af te schalen, tot circa 90%. Het lukt hen minder goed dan Syntus om nieuwe chauffeurs aan te trekken. Zij doen dan ook voorstellen die verder gaan dan de huidige afschalingen, en die in een aantal gevallen buiten de bandbreedtes van het Vervoerplan vallen. Omdat wij een dergelijke verdere afschaling ongewenst voor de reiziger vinden, hebben wij de voorstellen buiten de bandbreedtes afgewezen, met twee uitzonderingen, die relatief weinig hinder voor de reiziger opleveren en wel ongecontroleerde rituitval besparen. De voorstellen binnen de bandbreedtes hebben wij wel vastgesteld.

Qbuzz heeft echter aangegeven dat zij niet enkel de vastgestelde afschalingen kunnen uitvoeren, maar door de personeelsproblematiek gedwongen zijn alle voorgestelde wijzigingen uit te gaan voeren. Dat betekent dat Qbuzz

vanaf ingang van Vervoerplan 2023 minder vervoer rijdt dan het vastgestelde vervoerplan. Dit is te beschouwen als rituitval en kan dus gescanctioneerd worden door middel van boetes, wat wij ook voornemens zijn te gaan doen.

De afschalingen die Qbuzz per december door gaat voeren (bovenop de afschalingen die er in de huidige dienstregeling ook al zijn):

- Lijn 1, 3, 7, 8, 50, 77 en 73 (m.u.v. het traject CS – Zeist): frequentieverlaging op weekdays en op zondag na 22.00 van 4 naar 2x/u.
- Lijn 1, 3, 7, 8, 41, 73 en 77 frequentieverlaging op zaterdag van aanvang dienst tot 10.00 en op zondag van aanvang dienst tot 11.00 van 4 naar 2x/u.
- Lijn 28 op weekdays tegenspits van 8 naar 6x/u, aan de randen van de spits waar mogelijk verlaging van de frequentie van 8 naar 6 of van 6 naar 4x/u.
- Lijn 28 op zaterdag alleen tussen 12.00 en 17.30 een '10-minutendienst rijden.
- Lijn 28 op zondag overdag kwartierdienst i.p.v. '10-minutendienst.
- Lijn 34 in het weekend en op weekdays tussen de spitsen niet rijden tussen Handelscentrum en Amersfoort (alternatief: lijn 56 icm overstap bij Handelscentrum).
- Lijn 29 en 34 niet rijden op weekdays na 19.00 (alternatief: reizen via CS).
- Lijn 29 aan randen van de spits waar mogelijk verlaging van de frequentie van 6 naar 4x/u en aan randen van de dag waar mogelijk van 4 naar 2x/u.
- Lijn 47 kwartierdienst 's ochtends half uur later starten.
- Lijn 41 aan randen van de spits waar mogelijk verlaging van de frequentie van 6 naar 4x/u.
- Lijn 65 aan randen van de spits waar mogelijk verlaging van de frequentie van 6 naar 4x/u en aan randen van de dag waar mogelijk van 4 naar 2x/u.
- Lijn 74 dagelijks tussen 19.00 en 21.30 2 i.p.v. 4x/u tussen Nieuwegein Stadscentrum en Utrecht CS.
- Lijn 6 voor 7.00 niet rijden tussen CS en Galgenwaard (alternatief lijn 41).
- Lijn 285 spitsverdichting Papendorp → CS in de middagspits vervalt (alternatief: diverse andere lijnen).
- Lijn 24 vroege ochtend frequentieverlaging van 4 naar 2x/u.
- Lijn 31 in de ochtendspits van IJsselstein richting USP frequentieverlaging van 8 naar 6x/u en voor 7.00 van 4 naar 2x/u. Daarnaast frequentieverlaging tussen USP en Bilthoven van een kwartierdienst naar halfuurdienst de hele dag m.u.v. de ochtendspits van Bilthoven richting USP.

Financiële consequenties:

Zoals hierboven genoemd hebben de afschalingen financiële consequenties voor de vervoerders. Ritten die niet rijden worden in geen geval vergoed door de provincie, ongeacht of deze gepland niet rijden, of ongepland uitvallen. Dit leidt er dus toe dat de vervoerders gekort worden op hun subsidie. Als de situatie het hele jaar 2023 zou blijven bestaan kan dit oplopen tot circa 10 miljoen euro. Maar het is uiteraard te hopen, en dat wordt nu ook verwacht, dat er eerder weer opgeschaald kan worden.

Bovenop het niet betalen van de niet-gereden ritten, kan de provincie rituitval sanctioneren door het opleggen van boetes. Wij zijn voornemens dit boete-instrument ook in te gaan zetten in lijn met de door uw Staten aangenomen motie hierover. Voor deze boetes zijn geen vooraf bepaalde bedragen vastgesteld, de provincie kan hier naar eigen inzicht, en in redelijkheid en billijkheid, passende bedragen voor vaststellen.

Vervolgprocedure / voortgang:

Gemeenten zijn door de vervoerders geïnformeerd over de wijzigingen ten opzichte van het vastgestelde vervoerplan 2023. De reizigerscommunicatie is middels de gebruikelijke kanalen van de vervoerders ook al gestart sinds eind november. De afgeschaalde dienstregelingen 2023 gaan in op 11 december 2022.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen